

**UCHWAŁA NR XXIX/241/13
RADY MIEJSKIEJ W GRODKOWIE**

z dnia 17 kwietnia 2013 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013-2015

Na podstawie art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 135, z późn. zm.) w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm), Rada Miejska w Grodkowie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2013 - 2015, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Grodkowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Dariusz Gajewski

Rodzina to podstawowe środowisko, które powinno zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałuje w sposób świadomy i nieświadomy na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie na całe życie. Jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane są do wspierania rodziny i do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Choroba alkoholowa, przemoc w rodzinie, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań na rzecz rodziny w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną przedstawicieli służb społecznych powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony rodziny. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadre, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo - wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Podstawy prawne:

- a) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 135 z późn. zm.) - dalej zwaną ustawą o wspieraniu rodziny,
- b) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r. , poz. 182) - dalej zwaną ustawą o pomocy społecznej,
- c) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.)- dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- d) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r. poz. 1356 z późn. zm.)- dalej zwaną ustawą o wychowaniu w trzeźwości,
- e) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 z późn. zm.)- dalej zwaną ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii.

DIAGNOZA SPOŁECZNA

W 2012 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodkowie objął szeroko rozumianym wsparciem 489 rodzin, w tym 77 rodzin niepełnych i 69 rodziny wielodzietne. W rodzinach tych wychowuje się 257 dzieci. Rodziny te często dotknięte są ubóstwem, które generuje występowanie różnego rodzaju patologii społecznej.

Z danych Zespołu Kuratorskiej Rejonowej Służby Sądowej w Nysie, Wydział Rodzinny i Nieletnich wynika, iż w 2012 roku na terenie gminy Grodków kuratorzy pełnili 30 nadzorów karnych z tytułu demoralizacji i czynów karalnych dotyczące osób nieletnich oraz 98 spraw opiekuńczych związanych z ograniczeniem władzy rodzicielskiej.

U wielu rodzin objętych pracą socjalną lub nadzorem kuratora występują liczne problemy w opiece nad dziećmi: zaniedbywanie nauki, nie realizowanie obowiązku szkolnego, zagrożenie demoralizacją, niska samoocena, złe warunki socjalno – bytowe, uzależnienie od alkoholu rodziców. Brak odpowiedniego,

specjalistycznego wsparcia dla tych rodzin powoduje potencjalne zagrożenie związane z koniecznością umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Z Gminy Grodków w 2012 r. w rodzinach zastępczych przebywało 20-ro dzieci, w tym:

14 dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych,

6 dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych,

Mamy także 25 dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych (3 w Domu Dziecka w Skorogoszczy, 5 w Domu Dziecka w Brzegu oraz 17 w Domu Dziecka w Strzegowie).

Analiza SWOT

Mocne strony:

baza oświatowa (przedszkola, szkoły, świetlice szkolne),

wykwalifikowana kadra pedagogiczna,

praca z rodziną,

realizacja programów profilaktycznych przez różne podmioty,

istniejące placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie powiatu brzeskiego,

placówki wsparcia dziennego – świetlice,

Słabe strony:

brak środków finansowych na realizację zadań wynikających z ustawy o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym na zatrudnienie asystenta rodziny,

brak grup samopomocowych,

brak świetlicy socjoterapeutycznej,

brak środków finansowych na zagospodarowanie czasu wolnego dzieci,

długi czas oczekiwania na poradnictwo specjalistyczne,

bezrobocie i zła sytuacja finansowa rodzin,

niskie kwalifikacje osób w wieku aktywności zawodowej,

brak dużych zakładów pracy,

brak asystenta rodzinnego,

brak umiejętności rodziców pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych wobec dzieci, bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych,

wyuczona bezradność i roszczeniowość (wzorce pokoleniowe),

uzależnienie od pomocy instytucjonalnej,

różne uzależnienia członków rodziny (alkohol, narkotyki, Internet, seks...),

narastająca przestępczość, przemoc,

brak nowych lokali mieszkalnych i lokali socjalnych, brak mieszkań chronionych,

rozpad związków (separacja, rozwody, wyjazdy za granicę),

obarczanie samorządów nowymi zadaniami,

Zagrożenia:

wzrost liczby osób korzystających ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej,

zwiększone zjawiska wykluczenia społecznego,

wzrost liczby rodzin dysfunkcyjnych ,

wzrost patologicznych zachowań wśród dzieci i młodzieży,

brak zaplecza zabezpieczającego egzekucje eksmisji sprawców przemocy w rodzinie,
niewystarczające umiejętności interdyscyplinarne,

Szanse:

wymiana informacji z innymi gminami, korzystanie z dobrych wzorców;
możliwość pozyskiwania dodatkowych funduszy z Unii Europejskiej i rządowych programów;
możliwość zlecenia niektórych zadań organizacjom pozarządowym,

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Program Wsparcia Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej, dalej zwany Programem, jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2013 – 2015. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo – wychowawczej, dzięki któremu zwiększą się szanse życiowe dzieci z zaniedbanych środowisk bez konieczności zrywania więzi z rodziną .

Pierwszym i priorytetowym celem niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z „grupy ryzyka”, w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

1. edukowanie rodziców, poprzez dostarczenie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka,
2. wspieranie, m. in. poprzez poradnictwo,
3. konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem,
4. treningi umiejętności życiowych.

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem,
- mediacje i negocjacje dotyczące ich postępowania i korekty sytuacji,
- pomoc doraźną tj.:
  - pomoc materialną,
  - napisanie podania, pisma, prośby itp.,
  - pomoc w załatwieniu spraw urzędowych,
- pomoc długofalową:
  - objęcie rodziny pracą socjalną szeroko rozumianą,
  - objęcie dziecka opieką przez placówkę wsparcia dziennego,
  - zorganizowanie indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych,
  - udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci,.

Drugim celem Programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w Programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Dla skutecznego przeciwdziałania zdiagnozowanym problemom Program opiera się na zasadach:

1. Podejmowania wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy.
2. Pracy z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym.
3. Szybkim działaniu nakierowanym na powrót dziecka do rodziny naturalnej.
4. Pracy z młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

Zadania i realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny

1. Harmonogram i plan realizacji działań

Cel strategiczny 1.

Budowa systemu pomocowego i wzmocnienie rodziny wymagającej pomocy

Cele szczegółowe:

umożliwienie dziecku wychowania się w rodzinie biologicznej,

zapewnienie dziecku w sytuacjach kryzysowych opieki w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych,

aktywizacja rodziców w celu przywrócenia zdolności (lub nabycia zdolności) pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych,

wzmacnianie funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin,

CEL OPERACYJNY 1. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodzin.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Wspieranie rodzin w odzyskiwaniu lub wzmacnianiu prawidłowego funkcjonowania oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi.	Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, przedszkola, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Parafie, organizacje pozarządowe	2013 - 2015
2.	Prowadzenie działalności profilaktycznej i edukacyjnej	szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji, organizacje pozarządowe	2013 - 2015
3.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez sport, rekreację i kulturę	Samorząd Gminy szkoły, Ośrodek Kultury i Rekreacji, organizacje pozarządowe,	2013 - 2015
4.	Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną i dzieckiem	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Kuratorzy sądowi	2013 - 2015
5.	Pomoc i opieka specjalistyczna	Ośrodek Pomocy Społecznej, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2013 - 2015

CEL OPERACYJNY 2 . Poprawa jakości życia, zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Udzielanie pomocy finansowej rodzinom żyjącym w trudnych warunkach materialnych	Ośrodek Pomocy Społecznej	2013 – 2015
2.	Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego, wsparcie dla rodzin z osobami długotrwale bezrobotnymi	Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski, Powiatowy Urząd Pracy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny	2013 - 2015
3.	Organizacja i koordynacja dożywiania dzieci i młodzieży z terenu Gminy	Samorząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, przedszkola,	2013 – 2015

CEL OPERACYJNY 3. Rozwijanie systemu wsparcia dla rodzin w kryzysie.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Budowanie lokalnej infrastruktury i zasobów dla wczesnej interwencji w odniesieniu do osób i rodzin zagrożonych uzależnieniami i przemocą	Samorząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, Ośrodek Pomocy Społecznej	2013 – 2015
2.	Rozwijanie lokalnego systemu poradnictwa, min. psychologicznego, prawnego i socjalnego oraz doskonalenie wczesnej interwencji w sytuacjach kryzysowych.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Sąd Rejonowy, Komisariat Policji, kuratorzy sądowi	2013 – 2015
3.	Zapewnienie tymczasowego schronienia osobom i rodzinom znajdującym się sytuacji kryzysowej, w tym ofiarom przemocy	Samorząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny,	2013 – 2015
4.	Rozszerzanie oferty edukacyjnej działań profilaktycznych dla osób zagrożonych (uzależnionych i ich rodzin) oraz specjalistyczne poradnictwo.	Ośrodek Pomocy Społecznej, szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2013 – 2015

Cel strategiczny 2

Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących.

CEL OPERACYJNY 1:

Budowanie systemu wsparcia, profilaktyka i edukacja rodzin w tym szczególnie dzieci i młodzieży.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	Planowany termin realizacji
1.	Promocja programów profilaktycznych i psychoedukacyjnych skierowanych do rodziców, dzieci i młodzieży	szkoły, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2013 – 2015
2.	Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności klubowej i rozwój placówek wsparcia dziennego.	szkoły, Ośrodek Kultury i Rekreacji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2013 – 2015
3.	Promocja i realizacja programów profilaktycznych	Samorząd Gminy, szkoły, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, świetlice	2013 – 2015
4.	Egzekwowanie zakazu dystrybucji papierosów, alkoholu i narkotyków wśród młodego pokolenia zgodnie z obowiązującymi przepisami	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji	2013 – 2015

Cel strategiczny 3

Podnoszenie standardów pracy służb instytucji pomocowych

CEL OPERACYJNY 1:

Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Lp.	Zadania	Realizatorzy	
1.	Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników * przez udział w szkoleniach specjalistycznych, stażach, studiach podyplomowych, itp. *pomagających rodzinie	szkoły, organizacje pozarządowe, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Ośrodek Pomocy Społecznej, itp	2013 - 2015

2. Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji projektu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania programu będą wyznaczone działania.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy,
- wyznaczanie kierunków działań z rodziną,
- wskazywanie jednostek współpracujących oraz określenie ich zadań,
- ocena rezultatów prowadzonej pracy na rzecz rodziny,

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Środki na realizację Programu mogą pochodzić z:

1. budżetu gminy,
2. budżetu państwa,

Zakończenie

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Opracowany Program pozwoli na ubieganie się o dodatkowe środki finansowe i wskaże czy kierunki podjętych działań były właściwe.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości.